

Article Info	ARAŖTIRMA MAKALESİ RESEARC ARTICLE	
Title of Article	Teenagers with autism Related to Children's Park 2-8 in the Istanbul Provincial Parental Opinions and suggestions	
Corresponding Author	Figen ALTINER Balıkesir Üniversitesi, Dursunbey Meslek Yüksekokulu, Ormancılık Bölümü, figen.altiner@balikesir.edu.tr	
Submission Date Admission Date	01/06/2018 / 14/09/2018	
How to Cite	ALTINER, F., (2018). 2-8 Yaş Arası Otizmlı Çocukların Ebeveynlerinin İstanbul İlindeki Parklara İlişkin Görüş ve Öneriler, Kent Akademisi, (), Issue 1, Link:	ORCID NO: 0000-0002-3744-6415

2-8 Yaş Arası Otizmlı Çocukların Ebeveynlerinin İstanbul İlindeki Parklara İlişkin Görüş ve Önerileri

Figen ALTINER¹
Hakan ALTIŇEKIÇ²
Oktay TAYMAZ SARI³

ABSTRACT:

In this study problems in the parks in İstanbul being experienced by children with autism were examined. The study comprises the children with autism aged between 2-8 who are living in İstanbul. Three separate studies have been conducted in this research. These include literature search, conducting interviews with the parents of children with autism spectrum disorders and examination of the stages in performing data analysis. Results of the study were separately evaluated with sub-theme titles. Children's play area should be created with an appropriate understanding of planning in qualitative and quantitative terms at both projecting and implementation phases of the parks. The areas of the parks utilized are tempting to be unnatural, due to some artificial materials such as rubber, plastic and metal being used, which cause the autistic children to be exposed too much heavy metals, which should also be restricted as much as possible.

KEYWORDS: Open green spaces, parks, disability, autism, İstanbul.

ÖZ:

Bu çalışmada otizmlı çocukların parklarda yaşadıkları problemler incelenmiştir. Çalışma, İstanbul'da yaşayan ve 2-8 yaş aralığında olan otizmlı çocukları kapsamaktadır. Araştırmada yöntem olarak üç ayrı çalışma yapılmıştır. Bunlar; literatür araştırması, otizm spektrum bozukluğu olan çocukların ebeveynleriyle görüşme yapılması ve veri analizlerinin yapılmasında kullanılan yöntem ve aşamalarının incelenmesi çalışmalarını içermektedir. Çalışma sonuçları alt tema başlıklarıyla ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Parkların gerek projelendirme gerekse uygulama aşamasında çocuk oyun alanlarının niteliksel ve niceliksel açıdan uygun bir planlama anlayışı içerisinde oluşturulması gerekmektedir. Otizmlı çocukların çok fazla ağır metallere maruz kalmasına yol açacak kauçuk, plastik ve metal gibi doğal olmayan aynı zamanda elektriklenmeye sebep olan malzemelerin parklardaki kullanım alanları mümkün olduğunca kısıtlanmalıdır.

ANAHTAR KELİMELELER: Açık yeşil alanlar, parklar, engelli, otizm, İstanbul

¹ Balıkesir Üniversitesi, Dursunbey Meslek Yüksekokulu, Ormancılık Bölümü, figen.altiner@balikesir.edu.tr

² İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, hakana@istanbul.edu.tr

³ Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, oktaytaymaz@gmail.com

“2-8 Yaş Arası Otizmlı Çocukların Ebeveynlerinin İstanbul İlindeki Parklara İlişkin Görüş ve Önerileri”

GİRİŞ:

Açık alanlar, kentte ve kentin çevresinde fiziksel sınırlar oluşturarak şehirlerin doğal kimliklerini ve peyzaj özellikleri devamlılığını sağlayan, kırsal alanlara rekreasyonel potansiyel kazandıran alanlardır (Alkay, 1997). Açık alanlar belirli bir arazi kullanma özelliğine sahip (tarım, orman, funda, göl vb.) olabileceği gibi, belirli fonksiyonlara yanıt verebilen (park, bahçe, meydan, gezinti yeri vb.) kent içinde veya kent dışında yer alan inşa edilmemiş boş alanlar olarak da tanımlanmaktadır. Açık alanların fiziki yönden tanımı ise devamlı ve belirlenmiş hiçbir kullanıma ayrılmamış fakat geçici birçok fonksiyonları (oyun, sergi, pazar yeri, meydan) yerine getirilebilen inşa edilmemiş boş alanlardır. Yeşil alanlar ise bitkiyle örtülü alanlardır (Yıldızcı, 1978).

Uzun'a göre kentteki açık ve yeşil alanlar; “Kent yerleşim dokuları arasında ve çevresinde yer alan meydanlar, mahalle ve bölge parkları, ormanlık alanlar, su kıyısı açıklıkları ile ulaşım ağı gibi üzerinde yapılaşma bulunmayan alanlardır” (Uzun, 1990). Açık ve yeşil alanlar, kentlerin sağlıklı gelişmesi açısından büyük önem taşımaktadırlar. Bu alanlar kentler için rekreasyon, ekoloji ve arazi organizasyonuna yönelik pek çok farklı fonksiyona sahiptir. Rekreasyon fonksiyonu ile aktif ve pasif rekreasyon imkanı sağlayarak kent içinde ve dışında sportif donatımların tesisine ve eğlence ile ilgili donatımlara da olanak verirler (Emür,2007).

Engelli bireylerin fiziksel ve sosyal gelişiminde açık yeşil alanların özellikle de açık yeşil alanlar kapsamına giren parkların varlığı oldukça önemlidir. Dünya Sağlık Örgütüne (WHO) göre, engellilik (*handicap*), bir yetersizlik veya özür nedeni ile yaşa, cinsiyete, sosyal ve kültürel faktörlere bağlı olarak kişiden beklenen rollerin kısıtlanması veya yerine getirilememesidir. Engelsiz kent tasarımlarının yetersizliği sebebiyle engelliler sosyal hayatta birçok zorluklarla karşı karşıya gelmekte ve kendilerinden beklenen sosyal rolleri yeterince yerine getirememektedirler. Dünya nüfusunun yaklaşık %15' i (bir milyardan fazla kişi) engelli durumundadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde yer alan Ulusal Engelliler Veri tabanı (ÖZVERİ) 2012 yılı kayıtlarına göre, Türkiye’de toplam 1.559.222 engelli kişi bulunmaktadır. ÖZVERİ ‘de kayıtlı, adresi ve Engelli Sağlık Kurulu Rapor bilgisi bilinen engelli kişilerin cinsiyete göre dağılımına

bakıldığında 672.172’si kadın, 887.041’i erkek engelli kişilerin olduğu görülmektedir. ÖZVERİ’ deki kayıtlarda 216.077 kişi görme, 156.573 kişi işitme, 37.494 kişi dil ve konuşma, 321.895 kişi ortopedik, 482.361 kişi zihin, 176.475 kişi ruhsal ve duyuşsal, 808.335 kişi ise süreğen engellidir. Engelli bireyler açısından açık ve yeşil alanların her ne kadar önemli bir yeri olsa da her bir engel grubu bu alanlarda farklı sorunlarla karşılaşmaktadır. Ortak sorun erişilebilirlik ya ulaşılabilirlik konusudur.

Özel eğitime ihtiyaç duyulan farklı gelişim gösteren bireyler; duygusal ve davranışsal sorunlar, dikkat eksikliği ve hiperaktivite (dehb), yaygın gelişimsel bozukluklar-otizm, dil ve konuşma sorunları, görme yetersizliği, işitme yetersizliği, ortopedik (fiziksel sorunlar), zihinsel yetersizlik, özel öğrenme güçlüğü, süreğen hastalıklar (uzun süreli hastalıklar), üstün ve özel yeteneklilik, birden fazla engellilik olarak ayrılmaktadır (Yaşar, 2014).

Otizm, üç yaşından önce başlayan, sosyal etkileşim ve iletişimde önemli ölçüde bozulma ve anormal gelişim, ilgi ve etkinliklerin belirgin sınırlılığı gibi özelliklerle kendini gösteren gelişimsel bir sendrom olarak tanımlanmaktadır (Amerikan Psikiyatri Birliği, 1994).

Otizm çeşitli alanlarda zorluklar ve anormallikler ile karakterize olan nöro gelişimsel bir bozukluktur. “Otizm” tanısı ilk kez Leo Kanner tarafından 1943 yılında “Erken Bebeklik Otizmi” olarak tanımlanmıştır. Son 60 yıl içinde ise gerek adı gerekse tanısal ölçütleri birçok açıdan değişikliğe uğrayan bu bozukluk, kısaca kendi iç dünyasına kapanarak sosyal izolasyon gösteren bireyleri tanımlamaktadır (Atasoy, 2008). Otizm Platformu’nun öngördüğü verilere göre ise tahmini olarak 550.000 otizmlı birey ile 0-14 yaş grubunda 150.000 otizmlı çocuk bulunduğu varsayılmaktadır.

Çalışmanın amacı, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de sayıları gittikçe artan otizmlı çocukların kentsel hayattaki, kent mobilyalarını kullanımlarındaki sorunlarını ele alarak, kentsel yaşam alanlarında karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerilerinin sunulmasıdır. Kentlerde yaşadıkları birtakım sorunlar çevresel, ekonomik, toplumsal etmenlerden kaynaklanmaktadır. Parklar, otizmlı bireylerin ve ailelerinin günlük streslerini atmalarına, akranlarıyla eğitici vakit geçirmelerine, sosyalleşmelerine yarayan

açık yeşil alanlardır. Fakat diğer engel grubunda bulunan bireyler gibi otizmliler de parklarda birtakım sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Otizmliler bireylerin parklarda yaşadıkları sorunları tespit etmek ve sonrasında elde edilen verilerden yola çıkarak peyzaj mimarlığı alanı kapsamında gerekli önerilerde bulunmak çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

1. Materyal

2-8 yaş arası otizmliler çocukların parklara ulaşımı, kullanımı, güvenliği, donatı elemanlarının yeterliliği ile ışık ses ve renk gibi tasarım öğelerine duyarlılıklarının belirlenmesi gibi konular araştırılmıştır. Araştırma kapsamında otizmliler çocukların ebeveynleriyle yapılan görüşmeler dört farklı eğitim kurumunda gerçekleştirilmiştir. Bu eğitim kurumları:

- Truva Otizm Eğitim Merkezi
- Yörünge Psikolojik Danışmanlık
- Algı Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi
- Algı ABA Terapi Merkezi

2. Yöntem

Araştırmada yöntem üç aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama literatür araştırması, ikinci aşama, otizmliler çocukların ebeveynleriyle görüşme yapılması ve son aşama veri analizlerinin yapılmasında kullanılan yöntem ve aşamalarının incelenmesi ve bilgi verilmesi çalışmalarını kapsamaktadır. Görüşmeler, nitel araştırma yöntemleri kapsamında yer alan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak yapılmıştır. Görüşme tekniği kapsamında ebeveynlere toplam 17 soru sorulmuştur. Araştırma kapsamında 5 ebeveynle pilot görüşme, 15 ebeveynle ana görüşme yapılmış ve görüşmeler ses kaydına alınmıştır. Pilot görüşme yapılmasının amacı, soruların uygunluğunun ve ebeveynin sorulara tepkisinin ölçülmesi, ebeveynin sorulara katkı yapması, görüşme sürelerinin uygunluğunun ölçülmesi, görüşme yapan kişinin hitap şeklinin ölçülmesi şeklinde sıralanmıştır.

Görüşme verilerinin analizinde betimsel analiz metodu kullanılmıştır. Betimsel analiz nitel araştırma kapsamında kullanılan bir analiz biçimidir. Betimsel analizde elde edilen veriler temalar ve alt temalar oluşturularak değerlendirmeye alınmaktadır. Oluşturulan tema ve alt temalar üç ayrı aşamadan geçmektedir. Bu aşamalar:

Hazırlık Aşaması: Görüşmeye Katılan 15 ebeveynin ses kayıtları titizlikle dinlenerek verilen her cevap

elektronik ortama aktarılmıştır. Görüşmeye katılan her bir ebeveyn E1 şeklinde harf ve sıra kodu verilerek tüm kayıt ve kodlar bilgisayar ortamında toplanmıştır. Bu işlem sayesinde her bir ebeveynine ait demografik bilgiler ve sorulara verdiği cevaplar bulgular için hazır hale getirilmiştir.

Örgütlenme Aşaması: Örgütlenme aşamasında araştırma amacı kapsamında bir çerçeve oluşturularak ana temalar belirlenmiştir. Elektronik ortama aktarılan ana temaların altında ebeveyn görüşme formu soruları baz alınarak alt temalar oluşturulmuştur.

Raporlama Aşaması: Raporlama aşamasında alt temalar nicel ifadelerle dönüştürülmüş ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Her bir alt temaya verilen görüş sayısı toplanarak toplam frekans bulunmuştur, her bir alt temanın görüş sayısı tek tek toplam frekansa bölünerek yüzdeliği bulunmuştur. Tüm bu işlemlerden sonra güvenilirliğin ve geçerliliğin artması amacıyla, ebeveynlerin görüşleri alıntı olarak bulgulara eklenmiştir.

3. Bulgular

Bulgular bölümünde ilk olarak ana görüşme yapılan ebeveynlerin cinsiyeti, oturduğu semt, mesleği ve çocuklarının yaşlarıyla ilgili veriler tabloleştirilmiştir.

Tablo 1: Ana Görüşmelerin Yapıldığı Ebeveynler Hakkında Sayısal Veriler

	Cinsiyeti	Oturduğu Semt	Mesleği	Çocuğun Yaşı
E1	Kadın	Merkez/Üsküdar	Bilgi verilmedi	5
E2	Kadın	Başıbüyük/Maltepe	Ev Hanımı	5
E3	Erkek	Merkez/Beykoz	Finans	5
E4	Kadın	Merkez/Ümraniye	Ev Hanımı	5
E5	Kadın	Merkez/Maltepe	Ev Hanımı	4
E6	Kadın	Merkez/Üsküdar	Öğretmen	4
E7	Kadın	Kasımpaşa/Beyoğlu	Ev Hanımı	4
E8	Kadın	Cihangir/Beyoğlu	Tasarımcı	4
E9	Kadın	Anadolu Hisarı/Beykoz	Ev Hanımı	6
E10	Kadın	Gültepe/Kağıthane	Ev Hanımı	6
E11	Kadın	Beyoğlu	Ev Hanımı	7
E12	Kadın	Merkez/Tuzla	Ev Hanımı	5
E13	Kadın	Merkez/Kağıthane	Ev Hanımı	5
E14	Kadın	Merkez/Kurtköy	Öğretmen	5
E15	Kadın	Merkez/Ümraniye	Özel Sektör	5

Yapılan görüşmelere ilişkin ana tema ve alt temalar tabloleştirilmiş ve her ana ve alt temalar ayrı ayrı ele alınarak verilerin analizleri yapılmış aynı zamanda temaların oluşturulma amaçları hakkında bilgiler

verilmiştir. Araştırma, betimsel analiz kapsamında 6 ana temadan oluşmaktadır.

1. Parklara ulaşımın değerlendirilmesi.
2. Çocuğun parkla kurduğu ilişkinin değerlendirilmesi.
3. Ebeveyninin parkta çocuğuna ayırdığı zamanın ve çocuğuyla parkta neler yaptığının değerlendirilmesi.
4. Parklarda kullanılan malzemelerin çocuğun sağlığı ve güvenliği açısından uygunluğunun, aynı zamanda çocuk oyun gruplarının çocuklar açısından yeterliliğinin değerlendirilmesi.
6. Çocuğun park içerisindeki ve parkın yakın çevresindeki ses, ışık ve renk hassasiyetinin değerlendirilmesi.

Tablo 2: Yapılan Görüşmelere İlişkin Ana Tema ve Alt Temalar

1. Parklara Ulaşımın Değerlendirilmesi

- 1.1. Ebeveynlerin evlerinin yakınlarında park/parkların olmasına ilişkin görüşler
- 1.2. Parklara ulaşımın kolay sağlanmasına ilişkin görüşler

2. Çocuğun Parkla Kurduğu İlişkinin Değerlendirilmesi

- 2.1. Çocuğun parka gitmekten hoşlandığına ilişkin görüşler
- 2.2. Çocuğun parka gitmek istediğini ebeveyne ifade ettiğine ilişkin görüşler

3. Ebeveyninin Parkta Çocuğuna Ayırdığı Zamanın ve Çocuğuyla Parkta Neler Yaptığının Değerlendirilmesi

- 3.1. Ebeveynin çocuğuyla parkta zaman geçirmeyi sevdiğine ilişkin görüşler
- 3.2. Ebeveynin çocuğunu parka götürmeye fırsat bulduğuna ilişkin görüşler
- 3.3. Ebeveynin çocuğuyla parka gittiğinde park içerisinde kendine zaman ayırabildiğine ilişkin görüşler

4. Çocuğun Park İçindeki Değişik Mekânlarla Kurduğu İlişkinin Değerlendirilmesi

- 4.1. Çocuğun park içerisinde en çok yeşil alanları sevdiğine ilişkin görüşler
- 4.2. Çocuğun park içerisinde en çok çocuk oyun alanlarını sevdiğine ilişkin görüşler

Tablo 2'nin devamı: Yapılan Görüşmelere İlişkin Ana Tema ve Alt Temalar

- 4.3. Çocuğun park içerisinde en çok spor alanlarını sevdiğine ilişkin görüşler
- 4.4. Çocuğun park içerisinde en çok piknik alanlarını sevdiğine ilişkin görüşler
- 4.5. Çocuğun park içerisinde en çok dinlenme alanlarını sevdiğine ilişkin görüşler
- 4.6. Parklarda bulunan su yüzeylerinin (süs havuzları, su gösterileri, göller vb.) çocuk üzerinde olumlu etkisi olduğuna ilişkin görüşler
- 4.7. Parklardaki yeşil alan miktarlarının yeterli olduğuna ilişkin görüşler
- 4.8. Parklardaki mevcut bitkilerden kaynaklı çocuğun sağlığını olumsuz etkileyecek durumlarla karşılaşıldığına ilişkin görüşler
- 4.9. Çocukların parklarda en çok meyveli bitkileri sevdiğine ilişkin görüşler
- 4.10. Çocukların parklarda en çok çiçekli bitkileri sevdiğine ilişkin görüşler
- 4.11. Çocukların parklarda en çok yapraklı bitkileri sevdiğine ilişkin görüşler

5. Parklarda Kullanılan Malzemelerin Çocuğun Sağlığı ve Güvenliği Açısından Uygunluğunun, Aynı Zamanda Çocuk Oyun Gruplarının Çocuklar Açısından Yeterliliğinin Değerlendirilmesi

- 5.1. Çocuk oyun alanlarında kullanılan oyun elemanlarının çocuklar için yeterli olduğuna ilişkin görüşler
- 5.2. Çocuk oyun alanlarında kullanılan oyun elemanlarının çocuklar için güvenli olduğuna ilişkin görüşler
- 5.3. Çocuk oyun alanlarında kullanılan kauçuk malzemesinin çocuklar için uygun olduğuna ilişkin görüşler
- 5.4. Çocuk oyun alanlarında kullanılan plastik malzemesinin çocuklar için uygun olduğuna ilişkin görüşler
- 5.5. Çocuk oyun alanlarında kullanılan metal malzemelerin çocuklar için uygun olduğuna ilişkin görüşler
- 5.6. Çocuk oyun alanlarında kullanılan ahşap malzemesinin çocuklar için uygun olduğuna ilişkin görüşler
- 5.7. Çocuk oyun alanlarında kullanılan kumun çocuklar için uygun olduğuna ilişkin görüşler

6. Çocuğun Park İçerisindeki ve Parkın Yakın Çevresindeki Ses, Işık ve Renk Hassasiyetinin Değerlendirilmesi

6.1. Çocuğun parklarda çevreden gelen gürültüye ya da oyun gruplarının çıkardığı sese karşı hassasiyeti olduğuna ilişkin görüşler

6.2. Çocuğun parklarda kullanılan aydınlatma sistemleri ile ilgili herhangi bir sıkıntı yaşadığına ilişkin görüşler

6.3. Çocuğun parklarda bulunan gerek bitki renkleriyle gerekse malzemelerin renkleriyle ilgili herhangi bir sıkıntı yaşadığına ilişkin görüşler

Tablo 2’de “f” frekans değerini yani her bir soruya ilişkin toplam ebeveyn sayısını, “%” ise yüzde olarak değerlerini ifade etmektedir.

TARTIŞMA VE YORUM

Ebeveynlerin evlerinin yakınlarında park/parkların olmasına ilişkin görüşler; çıkan sonuçta ebeveynlerin %73.3 (11 ebeveyn) evlerinin yakınlarında parkların olduğunu ifade etmiştir. Sonuç İstanbul gibi metropolitan bir şehir için iyi bir oran olabilir. Fakat ebeveynler için bu durum tesadüf değil, kendilerinin ev seçiminde özellikle parka yakın olmasını istedikleri için evlerinin yakınlarında park olduğunu ifade etmiştir.

Parklara ulaşımın kolay sağlanmasına ilişkin görüşler; ebeveynlerin % 66.6’sı parklara ulaşımı kolay sağladığını ifade etmiştir. Evlerinin yakınlarında park olması ulaşımı kolaylaştırırsa da özel araçları olmayan ve yakınlarında park olmayan ebeveynler için ulaşılabilirlik konusu oldukça sıkıntılı bir noktadadır.

Çocuğun parka gitmekten hoşlandığına ilişkin görüşler; çıkan sonuçta çocukların %86.6’sı parka gitmekten hoşlandığı görülmektedir. Parka gitmekten hoşlanmayan 2 çocuğun hoşlanmama sebebi çocuklarının özellikle motor sesine ve sembol okumaya olan takıntılarınıdır.

Çocuğun parka gitmek istediğini ebeveyne ifade ettiğine ilişkin görüşler; çocukların %86.6’sı parka girmek istediğini ifade etmektedir. İfade biçimleri değişse de ebeveynlerin bu konuda çok fazla sıkıntı yaşamadığı görülmektedir.

Ebeveynin çocuğuyla parkta zaman geçirmeyi sevdiğine ilişkin görüşler; ebeveynlerin %4.6 sı parkta zaman geçirmeyi sevdiğini ifade etmiştir. Parka gitmeyi sevmeyen ebeveynlerin yanıtlardan yola çıkarak sevmemelerinin en önemli sebebi, diğer insanların çocuklarına ve kendilerine olan tavır ve bakışlarıdır.

Ebeveynin çocuğunu parka götürmeye fırsat bulduğuna ilişkin görüşler; ebeveynlerin %80’ni fırsat

bulduğu için konu özelinde problemleri bir durum söz konusu değildir.

Ebeveynin çocuğuyla parka gittiğinde park içerisinde kendine zaman ayırabildiğine ilişkin görüşler; ebeveynlerin sadece %6.6’sı zaman ayırabildiğini ifade etmişlerdir ve bu sonuç ebeveynler açısından olumsuz bir durum teşkil etmektedir. Sürekli çocuklarıyla ilgilenme zorunda kalmaları ve bu durumun getirdiği yorgunluk aynı zamanda insanların bakışlarından rahatsız olmaları ebeveynleri parklardan uzaklaştırmaktadır.

“Çocuğunuz parkın en çok hangi alanlarında vakit geçirmeyi sever” sorusuna ebeveynlerin %66.6 sı çocuk oyun alanı, %13.3 ü yeşil alanları %13.3’ü spor oyun alanı cevabını vermiştir. Bu soru çocuk oyun alanlarının otizmliler için önemli alanlar olduğunu göstermektedir.

Parklarda bulunan su yüzeylerinin (süs havuzları, su gösterileri, göller vb.) çocuk üzerinde olumlu etkisi olduğuna ilişkin görüşler; ebeveynlerin %73.3’ü suyun çocuklar üzerinde olumlu etkisi olduğunu ve çocuklarının da suyu çok sevdiğini ifade ederek suyun otizmliler için olumlu etkisini göstermiştir.

Parklardaki yeşil alan miktarlarının yeterli olduğuna ilişkin görüşler; ebeveynlerin sadece %20’ni yeterli bulmuştur. Bu oran oldukça düşüktür.

Parklardaki mevcut bitkilerden kaynaklı çocuğun sağlığını olumsuz etkileyecek durumlarla karşılaşıldığına ilişkin görüşler; çıkan sonuçta ebeveynlerin %20’sinin olumsuz durumla karşılaştığı görülmektedir. Olumsuz durumlara sebep olan etkenler ise alerjik reaksiyonları arttıran polenli bitkiler ve dikenli bitkilerdir.

“Çocuğunuz genellikle hangi tür bitkileri sever? (meyveli bitkiler, çiçekli bitkiler, yapraklı bitkiler... vb.)” sorusuna ebeveynlerin %33.3’ü çiçekli, %20’si yapraklı, %13,3’ü meyveli bitkileri sever yanıtını vermiştir.

Çocuk oyun alanlarında kullanılan oyun elemanlarının çocuklar için yeterli olduğuna ilişkin görüşler; ebeveynlerin sadece %20’si yeterli olduğunu vurguladığı için oyun elemanlarının yeterliliği konusunda sıkıntı vardır.

Çocuk oyun alanlarında kullanılan oyun elemanlarının çocuklar için güvenli olduğuna ilişkin görüşler; ebeveynlerin %33.3’ü güvenli olmadığını ifade etmişlerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER:

Otizimli çocukların ebeveynleriyle yapılan görüşmelerden çıkan sonuçlar değerlendirildiğinde özellikle parklardaki yeşil alan miktarlarının, çocuk oyun alanlarının ve oyun gruplarının oldukça yetersiz olduğu ortaya çıkmaktadır. Çocuk oyun gruplarının yükseklik ve ölçü noktasında otizimli çocuklar açısından güvenli olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Kauçuk, plastik, metal gibi malzemelerin otizimli çocuklar için uygun olmadığı bu malzemelerin çocuklarda ağır metal birikimine sebep olduğu, ahşap ve kum gibi malzemelerin ise çocukların duyu bütünleşmesi için oldukça önemli malzemeler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Parklarda özellikle aydınlatma elemanlarında alçak aydınlatma sistemlerinin kullanılması otizimli çocukların güvenliği açısından uygun olmadığı ortaya çıkmıştır.

Ebeveynlerle yapılan görüşmeler değerlendirilerek peyzaj tasarımı, planlama ve uygulama aşamasında belirli öneriler getirilmiştir. Bu öneriler:

* Parkların çocuklar için eğlenceli, kullanışlı ve cazip hale getirilmesi çocukların parklara olan ilgilerini daha da arttıracaktır.

* Ebeveynlerin %46.6 sı parkta zaman geçirmeyi sevdiğini ifade etmiştir. Parka gitmeyi sevmeyen ebeveynlerin en önemli sebebi diğer insanların çocuklarına ve kendilerine olan tavır ve bakışlarıdır. Toplumun tüm kesimleriyle konu üzerine duyarlılığı arttırarak ebeveynler üzerindeki baskı azaltılabilir. Konu özelinde yapılacak eğitimler, paneller, kamu spotları, kitap, makale vb tüm araçları kullanmak faydalı olacaktır.

* Özellikle çocuk oyun alanlarında oturma birimlerinin sayıları artırılabilir. Salıncak, kaydırak, tahterevalli gibi oyun elemanlarına yakın alanlarda çocuklar oyunlarını oynarken onları yakından izleme ve dinlenme olanağının yanında parkların ve park içerisindeki oyun elemanlarının güvenli olmalarını sağlayarak ebeveynlere, kendilerine zaman ayırabilme olanağı sağlanabilir.

* Parkların niteliksel ve niceliksel açıdan uygun bir planlama anlayışı içerisinde oluşturulması gerekmektedir.

* Su otizimli çocuklarda terapi etkisi gösterdiği için otizm üzerine çalışan eğitimciler ve doktorlar ebeveynlere çocukların suyla temas etmesini tavsiye etmektedir. Park projelerinde su olgusunu farklı

biçimlerde kullanarak çocukların negatif enerjilerini atmasında yardımcı olacaktır. Özellikle alanda uzman eğitimcilerin aktardığı deneyimlerden durgun suya taş atmanın çocukları dinlendirdiği ve rahatlattığı görüşleri ışığında park alanlarında durgun su kullanımına önem verilmelidir.

* Park tasarımlarında daha yeşil alanların oluşturulmasına özen gösterilmelidir. Mevcut parklarda ise bitkisel uygulamalarla alanın yeşil alan miktarı artırılabilir.

* Projelerde, alerjiye yol açan bitki ve özellikle çocuk oyun alanı, spor alanı gibi çocukların yoğun kullandığı alanlarda dikenli bitkilerin kullanımı tercih edilmemelidir.

* Projelerde park alanlarının farklı bitki kullanımlarıyla farklı mevsimlerde çiçek açan aynı zamanda her dem yeşil türlerin seçimi otizimli çocukların parka olan ilgisini arttırabilir.

* Otizimli çocukların çok fazla ağır metallerle maruz kalmasına yol açacak kauçuk, plastik ve metal gibi doğal olmayan aynı zamanda elektrikleşmeye sebep olan malzemelerin parklardaki kullanım alanları mümkün olduğunca kısılanabilir. Bu malzemeler yerine zeminde çim ve toprak alanların oluşturulması, oyun elemanlarının teknik detayların izin verdiği sınırlar içerisinde ahşap olması ve kumun doğal bir malzeme olması ve çocukların fiziksel gelişimine katkı sağlaması sebebiyle parklarda kullanılmasına önem verilmelidir.

* Parklar gerek bitkisel gerekse yapısal elemanlarla çevrilerek dışarıdan gelecek gürültüyü azaltmak otizimli çocuklar açısından rahatlatıcı olacaktır. Otizimli çocukların sürekli dokunmak istemeleri sebebiyle ebeveynlerin parklarda olmasını istemediği alçak aydınlatma sistemlerinin özellikle parklarda çocukların daha çok zaman geçirdiği çocuk oyun alanı gibi alanlarda tercih edilmemesi bu alanlarda alçak aydınlatma sistemleri yerine yüksek aydınlatma sistemlerinin getirilmesi uygun olacaktır.

KAYNAKÇA:

Alkay, T. (1997). Kentsel Arazi Kullanımı ve Yeşil Alan İlişkisi- Bayrampaşa ve Beşiktaş Örneği, *Doğayı Koruma Kent ve Ekoloji Sempozyumu*. (18-19 Aralık 1997), İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, 258266, İstanbul.

Amerikan Psikiyatri Birliği. (1994). Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, dördüncü baskı(DSM-IV) E Köroğlu (Çev ed). Hekimler Yayın Birliği Ankara.

Atasoy, S. (2008). Yüksek Fonksiyonlu Otistik Çocuklarda Çeşitli Bilişsel Özellikler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, *Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir*.

Emür, S. H. (2007). Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi-Kayseri/Kocasinan İlçesi Park Alanları Analizi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı: 22* ,(367-396 s.).

Uzun, G. (1990). Kentsel Rekreasyon Alan Planlaması, Ç.Ü. Ziraat Fakültesi, Adana.

Yaşar, Y., 2014. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları (BEP) ve Kaynaştırma Kitapçığı.

İnternette Alınan Kaynaklar:

World Health Organization-WHO. (2008). <http://www.who.int/en/>, [Ziyaret Tarihi: 09.09.2016].

Op. (2016). https://www.tohumotizm.org.tr/otizm-spektrum-bozuklugu_nedir, [Ziyaret Tarihi: 09.10.2016].

Özveri, (2012). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Ulusal Engelliler Veri Tabanı, [Ziyaret Tarihi: 08.11.2016].

Kent Akademisi